

Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Σεπτέμβριος 2013

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, της οικοδομικής βιομηχανίας, της μεταποίησης καθώς και τα νοικοκυριά-καταναλωτές. Η χρησιμότητα αυτών των στοιχείων έγκειται στις προπορευόμενες πληροφορίες που περιέχουν για την εξέλιξη διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών, συνεπώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και άλλων οικονομικών μεταβλητών. Τα στοιχεία παρουσιάζουν τη διαφορά του ποσοστού των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά από το ποσοστό αυτών που εκφράστηκαν αρνητικά. Οι έρευνες περιέχουν ερωτήσεις που αφορούν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και νοικοκυριών (Τρέχουσα Κατάσταση) ή τις προσδοκίες τους για το προσεχές μέλλον (Προσδοκίες). Για κάθε τομέα υπολογίζεται ένας δείκτης που αντανακλά τη γενική αντίληψη στο συγκεκριμένο τομέα (τρέχουσα κατάσταση και προσδοκίες). Για παρουσίαση της ευρύτερης οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο δημοσιεύεται ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ-ΚΟΕ) ο οποίος αποτελείται από σταθμισμένες απαντήσεις που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση και τις προσδοκίες από όλους τους τομείς και καταναλωτές. Η στάθμιση του εν λόγω δείκτη λαμβάνει υπόψη τη συνεισφορά του κάθε τομέα στο ΑΕΠ της Κύπρου. Οι έρευνες διενεργούνται ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα το οποίο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Για τα νοικοκυριά-καταναλωτές το δείγμα είναι τυχαίο και η έρευνα γίνεται τηλεφωνικά. Οι έρευνες διεξάγονται μεταξύ της πρώτης και της τρίτης εβδομάδας του κάθε μήνα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Σεπτέμβριο 2013 το οικονομικό κλίμα παρουσίασε οριακή βελτίωση με το Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) να αυξάνεται κατά 1 μονάδα σε σύγκριση με τον Αύγουστο. Η αύξηση αυτή οφείλεται στη βελτίωση του κλίματος στις υπηρεσίες, τις κατασκευές και τη μεταποίηση. Η καλύτερευση του κλίματος στις υπηρεσίες και τη μεταποίηση σχετίζεται με λιγότερο αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση. Η αξιοσημείωτη άνοδος του δείκτη οικονομικού κλίματος στις κατασκευές είναι αποτέλεσμα λιγότερο αρνητικών αξιολογήσεων για τα υπό εξέλιξη έργα, καθώς και λιγότερο αρνητικών εκτιμήσεων για την απασχόληση το επόμενο τρίμηνο. Το κλίμα στο λιανικό εμπόριο παρέμεινε στα αρνητικά επίπεδα του Αυγούστου, ενώ το κλίμα ανάμεσα στους καταναλωτές χειροτέρευσε ελαφρώς, κυρίως λόγω εντονότερης απαισιοδοξίας για την οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες.

Αν και οι διακυμάνσεις στην εμπιστοσύνη από μήνα σε μήνα είναι αρκετά εμφανείς σε όλους τους τομείς, το Σεπτέμβριο οι δείκτες οικονομικού κλίματος στις υπηρεσίες, μεταποίηση και κατασκευές κατέγραψαν τις λιγότερο αρνητικές τιμές των τελευταίων 12 μηνών. Παράλληλα, η αύξηση του ΔΟΣ για πέμπτο συνεχόμενο μήνα ενδεχομένως να σηματοδοτεί την είσοδο της οικονομίας σε φάση σταθεροποίησης μετά την κρίση στο τραπεζικό σύστημα.

Το Σεπτέμβριο 2013 ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ)¹ για την Κύπρο παρουσίασε οριακή αύξηση κατά 1 μονάδα σε σύγκριση με τον Αύγουστο.² Παρά τη συνεχή αύξηση του δείκτη τους τελευταίους μήνες, ο ΔΟΣ παραμένει ακόμη σε αρκετά χαμηλά επίπεδα, προδιαγράφοντας συνέχιση των δυσμενών συνθηκών στην οικονομία τα επόμενα τρίμηνα (Διάγραμμα 1).³

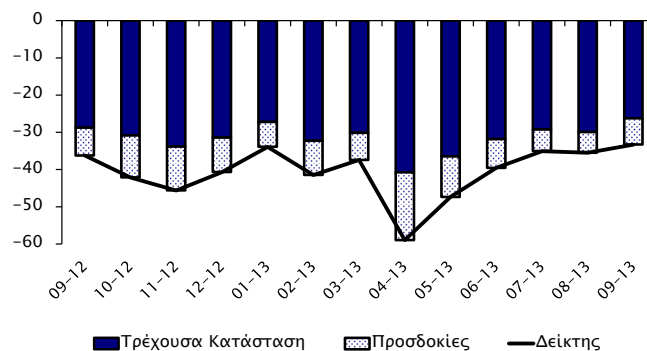
Η αύξηση του ΔΟΣ το Σεπτέμβριο σε σύγκριση με τον περασμένο μήνα οφείλεται στην καλύτερευση του οικονομικού κλίματος στις υπηρεσίες, στη μεταποίηση και τις κατασκευές (Διάγραμμα 2).

Στον τομέα των **υπηρεσιών** το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα 3). Συγκριτικά με τον προηγούμενο μήνα, λιγότερες επιχειρήσεις αξιολογούν αρνητικά τη ζήτηση και την οικονομική κατάσταση της επιχείρησής τους το τελευταίο τρίμηνο και ταυτόχρονα οι προσδοκίες τους για την απασχόληση τους επόμενους τρεις μήνες παρουσιάζονται λιγότερο αρνητικές. Περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τον Αύγουστο δήλωσαν ότι μείωσαν το προσωπικό τους το τελευταίο

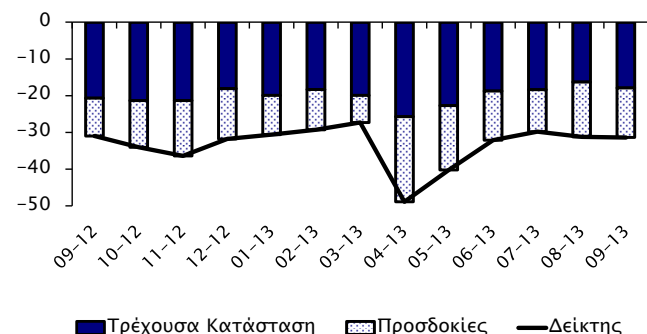
τρίμηνο και περισσότερες αναμένουν πτώση στη ζήτηση τους επόμενους τρεις μήνες. Οι προθέσεις τους για τις τιμές πώλησης παρέμειναν στα επίπεδα του προηγούμενου μήνα με την πλειοψηφία να ευνοεί μειώσεις (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Υπηρεσίες (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στο **λιανικό εμπόριο** το επιχειρηματικό κλίμα παρέμεινε στα επίπεδα του προηγούμενου μήνα (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Λιανικό Εμπόριο (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στα ίδια επίπεδα με του Αυγούστου παρέμειναν οι αξιολογήσεις των επιχειρήσεων για τις πωλήσεις τους τελευταίους τρεις μήνες, ενώ το Σεπτέμβριο περισσότερες επιχειρήσεις έχουν παρατηρήσει αύξηση στα τρέχοντα αποθέματά τους. Συγκριτικά με τον προηγούμενο μήνα λιγότερες επιχειρήσεις αναμένουν μείωση στις πωλήσεις και τις παραγγελίες προς τους προμηθευτές το επόμενο τρίμηνο. Αντίθετα, αρνητικότερες παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις τους για την απασχόληση τους επόμενους τρεις μήνες. Σε σύγκριση με τον Αύγουστο, περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι σχεδιάζουν μείωση των τιμών τους το επόμενο τρίμηνο (Πίνακας 1).

Στον τομέα των **κατασκευών** το επιχειρηματικό κλίμα παρουσίασε αξιοσημείωτη βελτίωση λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 5). Συγκριτικά με τον Αύγουστο, πολύ λιγότερες επιχειρήσεις αξιολόγησαν αρνητικά την οικοδομική τους δραστηριότητα το τελευταίο τρίμηνο,

¹ Economic Sentiment Indicator (ESI).

² Από το Φεβρουάριο 2013 τα στοιχεία για το ΔΟΣ (ΚΟΕ) έχουν αναθεωρηθεί λόγω αναπροσαρμογής του μακροχρόνιου μέσου όρου που χρησιμοποιείται για την κατασκευή του Δείκτη.

³ Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ (σταθερές τιμές 2005) υπολογίζεται σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου χρόνου (πηγή: "ΑΕΠ σε σταθερές τιμές, 2ο ΤΡΙΜΗΝΟ 2013", Στατιστική Υπηρεσία 06/09/13).

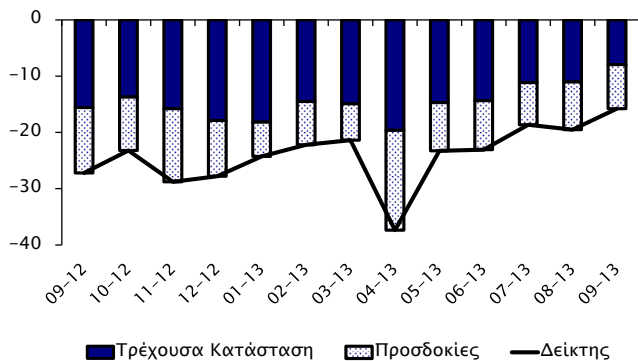
καθώς και τα υπό εξέλιξη έργα τους (current overall order books). Σημαντική πτώση σημείωσε το ποσοστό των επιχειρήσεων που σχεδιάζουν μείωση στο προσωπικό, ενώ η πλειοψηφία αναμένει ότι ο αριθμός των εργαζομένων τους το επόμενο τρίμηνο θα παραμείνει ο ίδιος. Ελαφρώς περισσότερες επιχειρήσεις από ό,τι τον Αύγουστο δήλωσαν ότι προτίθενται να μειώσουν τις τιμές πώλησης το επόμενο τρίμηνο (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Κατασκευές (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στη **μεταποίηση** το επιχειρηματικό κλίμα καλυτέρευσε λόγω βελτίωσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 6).

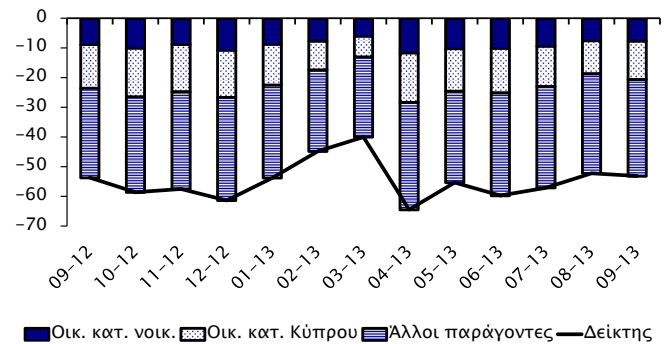
Διάγραμμα 6: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Μεταποίηση (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Συγκριτικά με τον Αύγουστο, λιγότερο αρνητικές παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες συνολικές παραγγελίες, αν και περισσότερες επιχειρήσεις αξιολόγησαν ως μη ικανοποιητικές τις παραγγελίες τους για εξαγωγές. Τα τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων θεωρούνται, επίσης, μειωμένα το Σεπτέμβριο σε σχέση με τον περασμένο μήνα. Οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για την παραγωγή και την απασχόληση το επόμενο τρίμηνο καταγράφονται θετικότερες, ενώ οι αξιολογήσεις τους για την παραγωγή τους τελευταίους τρεις μήνες είναι αρνητικότερες από ό,τι τον Αύγουστο. Ταυτόχρονα, περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι προτίθενται να μειώσουν τις τιμές πώλησης το επόμενο τρίμηνο (Πίνακας 1).

Το κλίμα ανάμεσα στους **καταναλωτές** το Σεπτέμβριο παρουσιάζεται ελαφρώς αρνητικότερο από ό,τι τον Αύγουστο. Οι αξιολογήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους κατά τον τελευταίο χρόνο παρουσιάζονται αρνητικότερες, ενώ στα ίδια αρνητικά επίπεδα με τον περασμένο μήνα παραμένουν οι προσδοκίες τους για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τον επόμενο χρόνο. Σε σχέση με τον Αύγουστο, αρνητικότερες καταγράφονται οι εκτιμήσεις τους για την οικονομική κατάσταση της Κύπρου, τόσο τους τελευταίους όσο και τους επόμενους 12 μήνες. Οι εκτιμήσεις τους για την ανεργία παρουσιάζονται λιγότερο αρνητικές, με την πλειοψηφία όμως να αναμένει περαιτέρω αύξηση των ανέργων (Διάγραμμα 7, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 7: Δείκτης Προσδοκιών - Καταναλωτές (συνεισφορά οικονομικής κατάστασης και άλλων παραγόντων)

Σχετικά με τις τιμές, όπως και τον περασμένο μήνα, η πλειοψηφία δηλώνει ότι δεν παρατήρησε, ούτε και αναμένει, αυξητικές τάσεις. Αν και λιγότεροι καταναλωτές σε σχέση με τον Αύγουστο χαρακτηρίζουν την τρέχουσα περίοδο ως ακατάλληλη για αποταμίευση, ελαφρώς περισσότεροι θεωρούν σχεδόν απίθανο το ενδεχόμενο να αποταμιεύσουν μέσα στον επόμενο χρόνο. Παράλληλα, σε ερώτηση όπου καλούνται να επιλέξουν μια δήλωση που να περιγράφει την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, περισσότεροι από τους μισούς, τους τελευταίους μήνες, απαντούν ότι μόλις που καταφέρνουν να καλύψουν τα έξοδα τους με το εισόδημα που παίρνουν, ενώ συνεχή αύξηση καταγράφει το ποσοστό αυτών που δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν τις αποταμιεύσεις τους (dissaving).

Συμπερασματικά, ο ΔΟΣ για την Κύπρο το Σεπτέμβριο 2013 παρουσίασε οριακή αύξηση κατά 1 μονάδα σε σχέση με τον Αύγουστο 2013. Η αύξηση αυτή οφείλεται στη βελτίωση του κλίματος στις υπηρεσίες, τις κατασκευές και τη μεταποίηση. Το κλίμα στο λιανικό εμπόριο παρέμεινε στα επίπεδα του Αυγούστου, ενώ το κλίμα ανάμεσα στους καταναλωτές παρουσίασε μικρή επιδείνωση.

Πίνακας 1: Διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων¹

ΕΡΕΥΝΑ	2012				2013								
	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	-36	-42	-46	-41	-34	-41	-37	-59	-47	-40	-35	-36	-33
Οικονομική κατάσταση επιχείρησης τους τελευταίους 3 μήνες ³	-41	-46	-46	-49	-43	-51	-49	-65	-54	-46	-43	-47	-39
Ζήτηση τους τελευταίους 3 μήνες ³	-45	-47	-55	-45	-39	-46	-42	-58	-55	-49	-45	-43	-40
Αναμενόμενη ζήτηση τους επόμενους 3 μήνες ³	-22	-34	-35	-28	-20	-28	-22	-55	-33	-23	-17	-17	-21
Απασχόληση τους τελευταίους 3 μήνες	-18	-20	-15	-8	-7	-13	-12	-14	-14	-11	-8	-6	-14
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-22	-13	-11	-10	-11	-14	-8	-26	-18	-18	-12	-6	-1
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-7	-9	-10	-8	-10	-17	-12	-39	-36	-30	-21	-16	-16
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	-31	-34	-36	-32	-31	-29	-27	-49	-40	-32	-30	-31	-31
Πωλήσεις τους τελευταίους 3 μήνες ³	-55	-59	-60	-57	-55	-58	-59	-72	-71	-62	-57	-58	-58
Τρέχοντα αποθέματα ³	7	5	4	-3	4	-3	1	5	-3	-5	-2	-9	-4
Αναμενόμενες πωλήσεις τους επόμενους 3 μήνες ³	-31	-38	-45	-41	-32	-33	-22	-70	-53	-40	-34	-45	-41
Αναμενόμενες παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους 3 μήνες	-57	-54	-55	-56	-50	-49	-45	-72	-56	-51	-50	-56	-50
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-19	-16	-12	-14	-12	-13	-11	-17	-14	-19	-13	-4	-7
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	2	-3	-8	2	11	-12	-3	-28	-21	-20	-17	-15	-23
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	-68	-62	-60	-56	-62	-62	-60	-73	-63	-64	-64	-67	-55
Οικοδομική δραστηριότητα τους τελευταίους 3 μήνες	-57	-57	-59	-55	-62	-65	-51	-78	-77	-76	-72	-72	-66
Υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) ³	-90	-83	-88	-83	-86	-89	-88	-92	-87	-90	-92	-94	-83
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ³	-46	-40	-33	-30	-38	-36	-32	-53	-39	-39	-37	-40	-27
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-38	-35	-45	-43	-36	-40	-31	-60	-62	-51	-43	-39	-41
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	-27	-23	-29	-28	-24	-22	-21	-37	-23	-23	-19	-20	-16
Παραγωγή τους τελευταίους 3 μήνες	-53	-53	-50	-48	-47	-44	-46	-60	-55	-60	-58	-46	-57
Τρέχουσες συνολικές παραγγελίες ³	-56	-54	-57	-61	-61	-59	-61	-68	-58	-62	-56	-55	-52
Τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές	-44	-45	-45	-27	-28	-44	-36	-55	-39	-53	-35	-32	-44
Τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων ³	-9	-13	-10	-8	-6	-15	-16	-9	-14	-19	-22	-22	-28
Αναμενόμενη παραγωγή τους επόμενους 3 μήνες ³	-35	-29	-39	-30	-18	-23	-19	-53	-26	-26	-23	-25	-24
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-31	-31	-29	-29	-28	-19	-17	-37	-19	-22	-15	-16	-13
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-3	-3	-8	-2	2	1	-5	-19	-3	-4	-4	-3	-9
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ													
Δείκτης ²	-54	-59	-58	-61	-54	-45	-40	-64	-55	-60	-57	-52	-53
Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες	-41	-39	-40	-40	-45	-46	-47	-44	-49	-52	-52	-50	-54
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες ³	-36	-40	-36	-43	-35	-31	-24	-47	-41	-41	-38	-31	-31
Οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες	-77	-79	-79	-81	-82	-85	-82	-88	-91	-87	-86	-84	-86
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ³	-59	-66	-64	-63	-55	-39	-28	-67	-57	-60	-54	-44	-51
Τιμές καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες	23	15	14	13	22	26	17	-13	-21	-12	-12	-21	-22
Αναμενόμενες τιμές καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες	7	4	6	13	20	9	-6	-41	-39	-26	-27	-35	-35
Αναμενόμενη ανεργία στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ^{3,4}	68	73	74	79	68	55	48	80	62	71	74	72	66
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για μεγάλες αγορές	-63	-57	-57	-57	-63	-64	-60	-70	-61	-57	-62	-58	-60
Δαπάνες για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες	-67	-67	-68	-69	-70	-68	-65	-80	-75	-78	-73	-70	-73
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για αποταμίευση	-17	-17	-21	-25	-23	-26	-31	-48	-44	-39	-51	-43	-38
Πιθανότητα αποταμίευσης τους επόμενους 12 μήνες ³	-52	-56	-57	-60	-57	-55	-60	-65	-61	-67	-63	-62	-64
Δήλωση-περιγραφή για την τρέχουσα κατάσταση του νοικοκυριού	4	2	0	1	3	2	-3	-2	0	-3	-3	-6	-4

Σημειώσεις:

¹ Οι θετικές απαντήσεις αναφέρονται σε αύξηση/βελτίωση/καταλληλότητα/πάνω από το κανονικό/μεγάλη πιθανότητα και οι αρνητικές στα αντίθετα. Τα στοιχεία είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (seasonally adjusted).

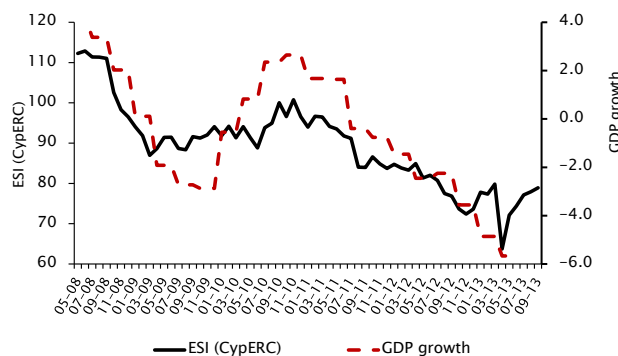
² Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/userguide_en.pdf.

³ Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονται στην κατασκευή του δείκτη για την κάθε έρευνα.

⁴ Ακολουθώντας εισήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση δεν διορθώνονται για εποχιακές διακυμάνσεις (non-seasonally adjusted).

September 2013

Figure 1: Economic Sentiment Indicator (ESI CypERC) and GDP growth

Note: The weights used in the calculation of the Economic Sentiment Indicator constructed by the Economics Research Centre (ESI CypERC) reflect the contribution of each sector to the GDP of Cyprus.

Figure 2: Decomposition of the change in ESI (CypERC)

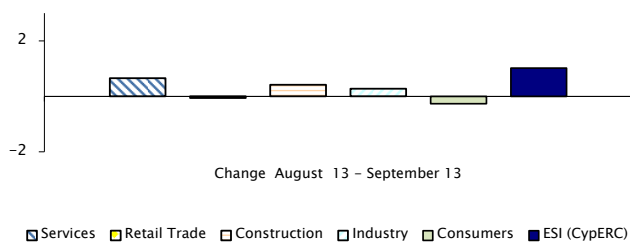

Figure 5: Construction Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

Figure 3: Services Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

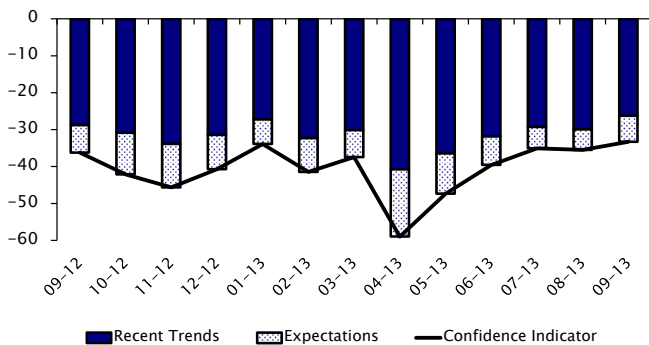

Figure 6: Industrial Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

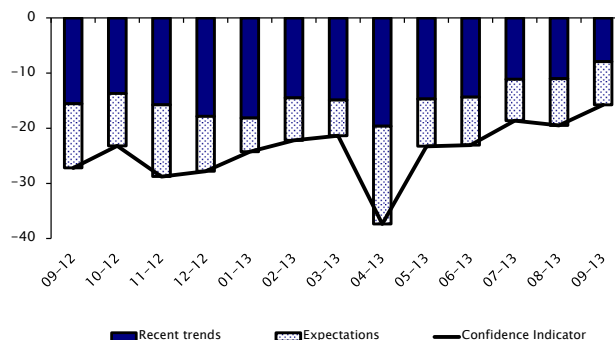

Figure 4: Retail Trade Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

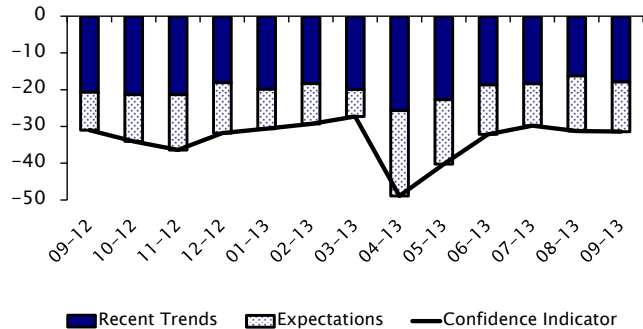
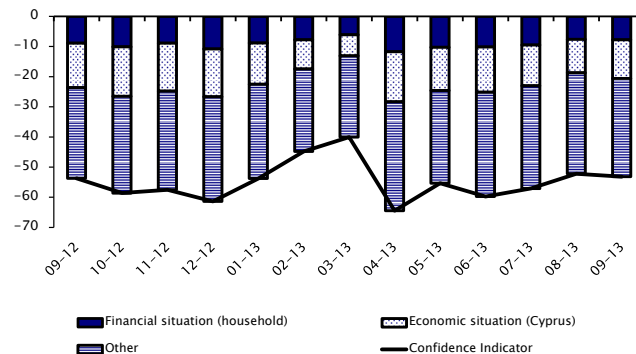

Figure 7: Consumer Confidence Indicator (contribution of financial/economic situation expectations and other factors)

Note: Other factors include unemployment expectations and savings intentions.

Table 1: Difference between the percentage of positive and negative responses (balance)¹ and ESI (CypERC)

Month	2012				2013								
	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ECONOMIC SENTIMENT INDICATOR (ESI CypERC)²	76.9	73.7	72.4	73.6	77.8	77.3	79.8	63.7	72.1	74.4	77.1	77.8	78.8
SERVICES													
Services Confidence Indicator ³	-36	-42	-46	-41	-34	-41	-37	-59	-47	-40	-35	-36	-33
Business situation, past 3 months ⁴	-41	-46	-46	-49	-43	-51	-49	-65	-54	-46	-43	-47	-39
Turnover (demand), past 3 months ⁴	-45	-47	-55	-45	-39	-46	-42	-58	-55	-49	-45	-43	-40
Expected turnover (demand), next 3 months ⁴	-22	-34	-35	-28	-20	-28	-22	-55	-33	-23	-17	-17	-21
Employment, past 3 months	-18	-20	-15	-8	-7	-13	-12	-14	-14	-11	-8	-6	-14
Expected employment, next 3 months	-22	-13	-11	-10	-11	-14	-8	-26	-18	-18	-12	-6	-1
Expected selling prices, next 3 months	-7	-9	-10	-8	-10	-17	-12	-39	-36	-30	-21	-16	-16
RETAIL TRADE													
Retail Trade Confidence Indicator ³	-31	-34	-36	-32	-31	-29	-27	-49	-40	-32	-30	-31	-31
Business activity (sales), past 3 months ⁴	-55	-59	-60	-57	-55	-58	-59	-72	-71	-62	-57	-58	-58
Stock of goods ⁴	7	5	4	-3	4	-3	1	5	-3	-5	-2	-9	-4
Expected business activity (sales), next 3 months ⁴	-31	-38	-45	-41	-32	-33	-22	-70	-53	-40	-34	-45	-41
Orders placed with suppliers, next 3 months	-57	-54	-55	-56	-50	-49	-45	-72	-56	-51	-50	-56	-50
Expected employment, next 3 months	-19	-16	-12	-14	-12	-13	-11	-17	-14	-19	-13	-4	-7
Expected selling prices, next 3 months	2	-3	-8	2	11	-12	-3	-28	-21	-20	-17	-15	-23
CONSTRUCTION													
Construction Confidence Indicator ³	-68	-62	-60	-56	-62	-62	-60	-73	-63	-64	-64	-67	-55
Building activity, past 3 months	-57	-57	-59	-55	-62	-65	-51	-78	-77	-76	-72	-72	-66
Current overall order books ⁴	-90	-83	-88	-83	-86	-89	-88	-92	-87	-90	-92	-94	-83
Expected employment, next 3 months ⁴	-46	-40	-33	-30	-38	-36	-32	-53	-39	-39	-37	-40	-27
Expected selling prices, next 3 months	-38	-35	-45	-43	-36	-40	-31	-60	-62	-51	-43	-39	-41
INDUSTRY													
Industrial Confidence Indicator ³	-27	-23	-29	-28	-24	-22	-21	-37	-23	-23	-19	-20	-16
Production, past 3 months	-53	-53	-50	-48	-47	-44	-46	-60	-55	-60	-58	-46	-57
Current overall order books ⁴	-56	-54	-57	-61	-61	-59	-61	-68	-58	-62	-56	-55	-52
Current export order books	-44	-45	-45	-27	-28	-44	-36	-55	-39	-53	-35	-32	-44
Stock of finished products ⁴	-9	-13	-10	-8	-6	-15	-16	-9	-14	-19	-22	-22	-28
Expected production, next 3 months ⁴	-35	-29	-39	-30	-18	-23	-19	-53	-26	-26	-23	-25	-24
Expected employment, next 3 months	-31	-31	-29	-29	-28	-19	-17	-37	-19	-22	-15	-16	-13
Expected selling prices, next 3 months	-3	-3	-8	-2	2	1	-5	-19	-3	-4	-4	-3	-9
CONSUMERS													
Consumer Confidence Indicator ³	-54	-59	-58	-61	-54	-45	-40	-64	-55	-60	-57	-52	-53
Financial situation of household, past 12 months	-41	-39	-40	-40	-45	-46	-47	-44	-49	-52	-52	-50	-54
Expected financial situation of household, next 12 months ⁴	-36	-40	-36	-43	-35	-31	-24	-47	-41	-41	-38	-31	-31
General economic situation in Cyprus, past 12 months	-77	-79	-79	-81	-82	-85	-82	-88	-91	-87	-86	-84	-86
Expected general economic situation in Cyprus, next 12 months ⁴	-59	-66	-64	-63	-55	-39	-28	-67	-57	-60	-54	-44	-51
Consumer prices, past 12 months	23	15	14	13	22	26	17	-13	-21	-12	-12	-21	-22
Expected consumer prices, next 12 months	7	4	6	13	20	9	-6	-41	-39	-26	-27	-35	-35
Expected unemployment in Cyprus, next 12 months ^{4,5}	68	73	74	79	68	55	48	80	62	71	74	72	66
Major purchases at present	-63	-57	-57	-57	-63	-64	-60	-70	-61	-57	-62	-58	-60
Major purchases intentions, next 12 months	-67	-67	-68	-69	-70	-68	-65	-80	-75	-78	-73	-70	-73
Savings at present	-17	-17	-21	-25	-23	-26	-31	-48	-44	-39	-51	-43	-38
Savings intentions, next 12 months ⁴	-52	-56	-57	-60	-57	-55	-60	-65	-61	-67	-63	-62	-64
Statement on the current financial condition of household	4	2	0	1	3	2	-3	-2	0	-3	-3	-6	-4

Notes:

- Positive responses refer to increase/improvement/ above normal/very or fairly likely, while the opposite holds for negative responses. Data are seasonally adjusted.
- The weights used in the calculation of the Economic Sentiment Indicator reflect the contribution of each sector to the GDP of Cyprus.
- The calculation of the confidence (composite) indicator is described in http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/userguide_en.pdf.
- The responses to this question are used in the calculation of the confidence (composite) indicator for each survey.
- Following a suggestion by the European Commission, the responses to this question are not adjusted for seasonality.

Since May 2008 the Economics Research Centre, in collaboration with RAI Consultants Ltd, have been conducting the Business and Consumer Surveys in Cyprus, as part of the Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys. The programme is co-financed by the European Commission.